

GLOBALISERING

DISPOSISJON

1. Ola heter en mann
2. Kvintessensen av globalisering
3. Globalisering før og nå
4. Si meg hva du leser .....
5. Utfordringer ved globaliseringen

1. OLA HETER EN MANN

(Einstein: Gjør det så enkelt som mulig, men ikke enklere)

- Byggmester. Spesialist på laftede tømmerhytter.
- 2000: Tok tømmer fra Litauen – ikke vellykket
- 2003: Etablerte laftebedrift i Estland. Med åtte mann
- Skreddersyr tegninger på data for kunden i Norge

- Vellykket – for Ola
- For arbeidstakerne hans i Estland
- For polske snekkere i Norge
- For Uvdal Snekkerverksted
- For gravemaskinførere i Hallingdal
- For grunneiere i Hallingdal
- For Hol kommune
- For de nye hytteeierne
- For Siv Jensen

- Mindre vellykket for andre håndverkere i bygda
- For snekkere og bygningsarbeidere i Norge generelt
- For norske skogeiere
- For politikere som ikke vil bruke mer oljepenger

2. KVINTESSENSEN AV GLOBALISERING

Wikipedia: Globalization is an umbrella term for a complex series of Economic, Social, Technological, Cultural, and Political changes seen as increasing Interdependence, Integration and Interaction between People and Companies in disparate locations. The phenomenon has been noted since the 1980s .... referred to as *The shrinking of time and space*. The term "globalization" is used to refer to these collective changes as a Process, or else at the Cause of turbulent change.

- Varer og tjenester som ikke tidligere kunne vandre over landegrensene, gjør i stigende grad nettopp det. På nye måter. Hurtigere. Og mellom aktører vi for kort tid tilbake knapt hadde fantasi til å kunne forstille oss. Global supply chains og produksjonen deles opp i sine enkelte komponenter. Som produseres mange forskjellige steder.

- Husk Ola:

- Hus er blitt handelsvare
- Tegningene lages på PC på kjøkkenbord i Skurdalen

3. Globalisering før og nå

- 1870-1913: Gullstandard og økonomisk integrasjon skjøt fart.
- Internasjonale kapitalstrømmer var store og økende under gullstandarden.
- Mellomkrigstiden en dårlig periode for økonomisk integrasjon. Toll og andre barrierer.
- Konkurrerende devalueringer
- Handel falt etter første verdenskrig. Tilbake på gammelt nivå, relativt sett, først på 1990-tallet.

- FØR: Kapitalbevegelser bidrar til stabilisering. Tillit til gullstandarden. Motsatt nå.
- FØR: Mye av opplåning i form av obligasjoner som enkeltpersoner og foretak eide. Mislighold har mindre alvorlige konsekvenser i det store bildet. Motsatt nå.
- FØR: Rike land sparte og lånte ut til fattige. Mye av det motsatte nå (husk USA).
- FØR: Rike land tok råvarer fra fattige og sendte ferdigvarer tilbake. Ikke slik nå.
- FØR: Multinasjonale foretak.
NÅ: Globally Integrated Enterprise

4. SI MEG HVA DU LESER .....

..... og jeg skal si deg hva du tenker på når ordet Globalisering flyr gjennom luften.

Globalisering gir ulike assosiasjoner til ulike folk.

Boken *The World is Flat* av **Thomas L. Frideman**, fra 2005, er kreativ. Med uttrykket "jorda er flat" fanger han opp tre sett av krefter:

- *Ny teknologi* du kan – nesten uansett hvor på kloden du er – kontakte andre. "Connecting People". Ola sender tegninger av laftede hus til Estland – selv om han er på safari Afrika

- *Nye måter å arbeide og samarbeide på.* Boeing har snart tusen ingeniører ansatt i Russland, som jobber med design av nye flytyper – mange av dem med verdifull erfaring fra produksjone av MIG jagerfly. Nye samarbeidsformer, på det horisontale planet.

- *Økningen av den globalt tilgjengelige arbeidsstokken.* Kina, India og Russland kommer med og antall arbeidstakere globalt fordoblet til 3 milliarder. Det finnes flere mobiltelefoner i Kina enn mennesker i USA. "Connecting people".

- Alvin Toffler lanserer begrepet "Prosumer". Man er både produsent og konsument. Kfr. banktjenester.

Business Week

- Opptatt av teknologi.
- Forteller gjerne mer enkeltstående historier.

McKinsey Quarterly

- Omfattende undersøkelser der man prøver å tallfeste sterke trender.
- Blir lett noe partielt over undersøkelsene

The Economist og Financial Times

- Spekket av gode og innsiktsfulle observasjoner.
- Mikro så vel som makro

Fagbøker i og fagartikler i Economics

- Arbeider med å utvikler relevante begreper.
- Tunge saker

Foreign Affairs

- Et utrolig bra tidsskrift.
- Setter tingene i perspektiv

5. UTFORDRINGER VED GLOBALISERINGEN

- Globalisering fører til endringer i det enkelte lands, den enkelte bedrifts, og den enkelte persons komparative fortrinn.
- Noen vinner – andre taper.
- Kaka blir større.
- Globale veksten på 5 prosent pr. år siste tre år.

Globale utfordringer

- Rule of Law *mellom* land er vanskelig å etablere. Ingen velutviklet rettsinstans som land kan ordne opp uoverensstemmelser seg imellom ved.
- Globale problemer krever globale løsninger. Fravær av globale styringssystemer ("global govenance").
- Forsøk på bindende globale ordninger ikke enkelt. USA har verken underskrevet Kyoto-protokollen eller gitt sin tilslutning til International Criminal Court.
- Soros: Markedene er blitt globale, men politikken "remains firmly rooted in the sovereignty of the state"

- Hvor mye globalisering tåler vi?
- Hvor mye er vi interessert i?
- Dani Rodrik (Harvard):
  - Hensiktsmessig med ulike modeller av markedsøkonomi i USA, Europa og Asia
  - Avspeiler ulike preferanser. Og konkurranse mellom modellene
  - Var Bretton Woods ordningen bedre? Rom for større selvstendighet for det enkelte land i sin økonomiske politikk og mer generelt også.

Trilemma – kan velge to – men ikke alle tre,
noe frem i tid:

1. Ytterligere globalisering
2. Beholde nasjonalstaten som sentrale aktør
3. Beholde levende demokrati

Se på EU og det glipper litt på 2 og 3
Norge prøver å ri alle tre hestene. Glipper på 2

Utfordringer for noen land

”Globalization may be inevitable, but how countries respond to it is not.” (Joseph Stiglitz)

Kina har satset på høy sparing, store investeringer, industrialisering. Landet står nå overfor et trilemma – kan velge to av følgende tre ting:

- Bli kvitt korrupsjon
- Holde fast på ettparti-staten
- Fortsatt solid økonomisk vekst

India, mindre investeringer og mindre vareeksport. Mer privat konsum. Langt mindre inntektsforskjeller i India enn i Kina (ginikoeffisienter på henholdsvis 33 og 45)

India får langt mer igjen for sine investeringer i form av økonomisk vekst enn Kina.

I Bangalore utvikles programvare for andre land, samt annen type outsourcing. Vokst til 20 milliarder dollar i 2005 og 35 milliarder dollar i 2008. Mye penger. Men hvor mye?

EU har mer fysisk kapital enn USA. Men har i snitt to år kortere skolegang. Europa mindre evne til å beholde de smarteste, enn si trekke dem til seg.

USA har fordel av et mer fleksibelt arbeidsmarked og av å virke som en magnet på de superglupe.

- USA tar ufaglærte fra nærområdet Mexico og Puerto Rico
- Og de superglupe fra hele verden
  - 45 prosent av folk med Ph.D. i Economics i USA, som er under 45 år gamle, er født utenfor USA.
  - 55 prosent i Natural Sciences
- 1970: 5 prosent av am. født utenfor USA
- Nå : 13 prosent

Norge blant de heldigste. Det vi selger blir dyrere. Det vi kjøper billigere. Men trilemma for Norge også. Må velge to av tre:

1. Fast valutakurs
2. Egen rentepolitikk
3. Frie kapitalbevegelser

Har valgt bort fast valutakurs. Euro et alternativ?

Utfordringer for næringslivet

- McKinsey: Bare én prosent av service-jobber til u-land i løpet av tre-fire år.
- Alan Blinder: Blir mye mer. Mangler fantasi til å tenke OSS.
- Alt som kan gå elektronisk over nett, kan flagges ut.
- Skille mellom tjenester som krever personlig nærvær og andre tjenester.
- Hvordan kompensere taperne så ønsket globalisering ikke stanser opp?

- Før: Multinational Enterprise
- Nå: Globally Integrated Enterprise
- "Outsourcing" og "Offshoring"
  - Ola flagger ut (offshoring) til Estland, i egen bedrift
  - Ola utkontrakterer (outsourcing) graving til norsk bedrift
- Komponenttilvirkning
- Global Supply Chains (Wal-Mart)

- Horisontalt samarbeid på tvers av grenser og bransjer
- Bransjeglidning
- What business are you in?
  - Ola i annen business nå. Bruker tiden annerledes
- Vil u-land overta store bedrifter i i-land?
  - Lenovo tok over PC fra IBM
  - Stål: Mittal tok over Arcelor

Fordel norske bedrifter

- Flat struktur – lite autoritært
- Flat lønnspyramide
- Selvstendige medarbeidere
- Lettere med fri flyt av informasjon
- Kunnskapen følger ikke noe hierarkisk mønster

Utfordring for hiin enkelte

- Hvor tror du jeg har arbeidet med dette innlegget?
  - På hytta selvsagt – uten internett. Trenger ro.
- Vi trenger 5-15 minutter for å komme inn i tankene igjen, ved forstyrrelser. Tar fort vekk et par timer av dagen. Kan bli "addictive" – må bare sende en e-mail til; svare på en sms til; etc.

- ”Møtevirksomhet fortrenger tankevirksomhet”, sa nestsjefen i Bank of England her forleden.
- Men er du for ivrig på ny teknologi, kan det også fortrenge tankevirksomhet?
- Dessuten: Utdannelse kreves – også for å bli en god og fornøyd konsument. Hvor mange ganger må du høre A-mollkonserten før du virkelig koser deg med den?

Takk for oppmerksomheten, nei forresten .....

HJEM IGJEN .....

Mr. X er 66 år

Har full opptjening

Lønn 300.000

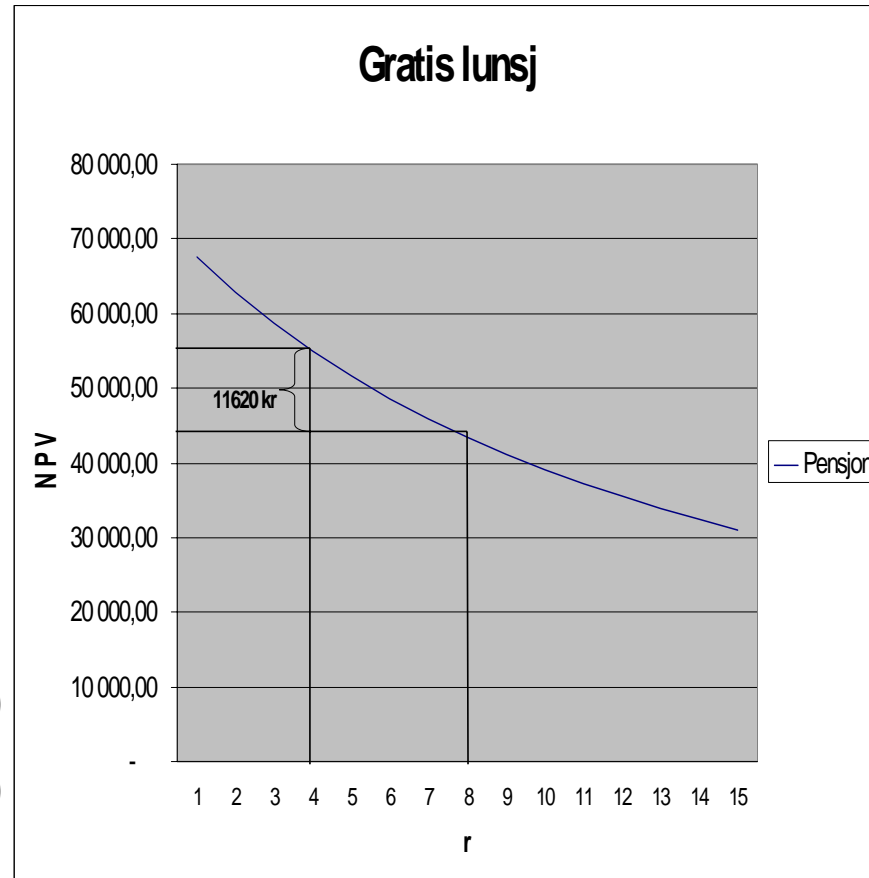
Skatt 80.000

Jobbe et år til?

4.500 mer i årlig pensjon

8% gir nåverdi på 43.000

4% gir nåverdi på 55.000

Forslag: Gi Mr. X skatterabatt
på 50.000